

Юферева Олена Володимирівна

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри філології та перекладу,

Київський національний університет технологій та дизайну (м.Київ)

ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО НАВЧАННЯ: КЕЙС БУШ-ЛАНДШАФТУ АВСТРАЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Застосування міждисциплінарного підходу є одним з найактуальніших завдань сучасної освіти, адже сприяє глибшому розумінню складних наукових проблем та методів їх вирішення, що виникають на межі різних сфер гуманітарних досліджень. Розробка міждисциплінарних семінарів в курсах літературознавчих дисциплін передбачає чітке формулювання питання та його поетапне вирішення із застосуванням різних методів викладання. Інноваційна освіта вимагає не лише передачі знань, але й розвитку творчих та критичних здібностей здобувачів. Саме цьому сприяє педагогічна інтеграція, як стверджує К. Й. Фодор «Педагогічна інтеграція спрямована на створення цілісної картини світу, заснованої на зв'язках між різними навчальними предметами, а також на розвиток творчих і критичних здібностей» (Фодор, 2021: с. 23). Інтегративне навчання базується на принципах цілісності, креативності, діалогічності, варіативності, саморозвитку, командної роботи та самоуправління, що забезпечує комплексний розвиток професійних навичок (Марчук, 2024).

Отже, метою представленої роботи є визначення педагогічних стратегій, що сприяють інтеграції міждисциплінарного підходу, на прикладі аналізу впливу буш-ландшафту на австралійську літературу.

Формування літературної ідентичності австралійської літератури тісно пов'язане з впливом ландшафту, який визначається не лише географічними характеристиками континенту, а й його взаємодією з британським каноном, історичними та культурними наслідками колонізації. Тому на початковому етапі важливо звернутися до сучасних концепцій «ландшафту», розроблених у просторових студіях. Це передбачає інтеграцію філософської антропології, культурної географії, літературознавства та використання постколоніальних, імагологічних, семіотичних, інтермедіальних методів. Культурна географія розглядає ландшафт як результат взаємодії просторових та соціальних факторів, що охоплює три ключові складові:

- Географічний аспект: ландшафт як патерн «земних об'єктів»;

- Соціальний аспект: ландшафт як результат, так і середовище суспільних відносин;
- Репрезентативний аспект: ландшафт як специфічний спосіб бачення (Cultural Geography, 2005).

Подальшим етапом дослідження є аналіз поняття «буш», яке відіграє провідну роль у формуванні австралійської ідентичності. «Буш» – це термін, що виник на початку XIX століття для опису природного ареалу з притаманною йому місцевою рослинністю. Для проведення лексикографічного дослідження в контексті концептуалізації ландшафту пропонується організувати роботу в малих групах. Кожна група має здійснити компаративний аналіз геокультурної специфіки цього поняття. Результатом роботи має стати створення когнітивної карти, що відображає використання терміну «буш» та в лексиці поселенців інших регіонів, зокрема, в Новій Зеландії та Південній Африці. Важливо зазначити, що термін «буш» увійшов до австралійського тезаурусу завдяки Південній Африці. Південноафриканський англійський термін походить від нідерландського «bosch», що означає «ліс».

Важливим просторовим акцентом у створенні карти є візуалізація реалії, що дозволить унаочнити вплив ландшафту на культурну та мовну своєрідність. Фізичні характеристики реалії «буш» відрізняються в кожній з цих країн. У Новій Зеландії «буш» є більш зеленим і густим, ніж в Австралії, тоді як у Південній Африці він часто складається з пасовищ, вкритих акаціями та терновим кущем (Bromhead, 2011: с. 450). На початкових етапах колонізації для опису природного ландшафту Австралії використовувалося слово «wood». Однак, згодом, усвідомлення відмінностей австралійської реалії сприяло його поступовому витісненню. Згідно з дослідженнями, остання цитата з використанням слова «wood» датується 1827 роком, а перша згадка лексеми «буш» – 1804 роком (Moore, 2008: с. 28).

Просторовий аналіз австралійської літератури передбачає комплексну стратегію, яка включає наступні змістові блоки.

- Австралійський буш-міф та його сучасна ревізія

Міф про австралійську ідентичність утворюється навколо «ідеї неприборканої землі», яку уособлює природний ландшафт. Буш є не лише частиною повсякденного життя, а й відображає ідеї товариства, партнерства та взаємодопомоги. Концепція товариства є ключовою темою, пов'язаною з історією поступового та успішного завоювання землі (Kosecki, 2019).

У контексті розвитку буш-ландшафту доцільно актуалізувати сучасні інтерпретації, спонукаючи студентів до критичного мислення. Увага зосереджується на постколоніальному аналізі літератури на прикладі новел класика австралійської літератури Г. Лоусона та критиці буш-міфу, в якому маргіналізуються голоси жінок або корінного населення. Цей аспект є важливою ланкою дослідження та осмислення феномену літератури аборигенів (Nile, 2000). Крім того, він є дотичним до розуміння характеру австралійської буш-літератури у контексті становлення маскулінного міфу.

Результатом проведення постколоніального, гендерного аналізу літературних творів є дослідницький есей.

- Австралійський буш-ідеал в історичній перспективі

Репрезентації бушу в колоніальному баченні вплинули на формування ідеалізованого образу Австралії як Аркадії, сільської утопії (Taylor, 1992: с. 130). Плідним підходом до розкриття цього аспекту є інтермедіальний аналіз літератури та живопису XIX ст., наприклад, полотна митців періоду романтизму Гловера, Мартенса та Бювело. Робота здобувачів у міні-групах спрямовується на створення віртуальної екскурсії з аналізом картин.

- Буш балада як специфічний жанр австралійської літератури

Будучи емблемою народної культури Австралії, буш-балада є вираженням духу нації (Kosecki, 2019: с.22). Буш-балада зображує такі аспекти життя, як природа, фронтір, видобуток корисних копалин, піклування про худобу. Згідно з тематикою, жанру притаманна розмовна, ідіоматична мова з жартівливою інтонацією, прості рими та мелодії. Робота із цим матеріалом може бути спрямована у площину перекладацької діяльності, яка розширить уявлення здобувачів про труднощі перекладу безеквівалентної лексики та сприятиме удосконаленню навичок стилістичного аналізу текстів.

- Герой австралійської буш-літератури

Поняття «бушмен» постало з досвіду британських нащадків XIX століття, які заселили та підкорили австралійську землю, витримуючи її суворі умови. Буш є місцем «справжніх» чоловіків, місцем втечі від норм та обмежень міського середовища. Відносини між поселенцями та їхнім фізичним оточенням мають різні акценти в кожній нації. Наприклад, у культурі та літературі Сполучених Штатів вихвалявся героїзм піонерів у загрозовому ландшафті. Австралійська культура акцентувала чесну працю робітників у важких фізичних умовах (Bromhead, 2011: с.466) До компаративного ракурсу освоєння цього етапу

проблеми залучається імагологічний аналіз. Робота у малих групах формується навколо міні проєктів, наприклад, розкриття образу бушрейнджера, що є одним з найбільш універсальних і легендарних фігур, якого називають різними варіантами персонажа Робін Гуда (Hartadi, 2009). Кожна з груп досліджує окремий аспект проблеми, наприклад, компаративний аналіз рейнджера в американській та австралійській літературі, трансформації образу в сучасному австралійському дискурсі, інтермедіальні особливості образу (бушрейнджер у музиці, кіно тощо).

Отже, інтеграція культурологічних, лінгвокраїнознавчих та соціокультурних аспектів у навчанні забезпечує синтез міждисциплінарних підходів та формує підвалини для розуміння інших культур, дозволяє здобувачам побачити зв'язки між різними галузями знань та сформуванню цілісного уявлення про складні проблеми. Для ефективного застосування міждисциплінарних підходів у межах дисципліни необхідно забезпечити їх цілісність та системність, створенні умов для діяльнісного інтегрованого навчання та розвитку дослідницьких навичок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Фодор, К. Й. (2021). *Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов на засадах міждисциплінарного підходу*. Дисертація доктора філософії, Мукачівський державний університет.
2. Марчук, І., Нагорна, Н., Іванова, Н. (2024). Міждисциплінарна інтеграція у процесі викладання гуманітарних дисциплін в закладах вищої освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, (1), 81–91.
3. Atkinson, D. (Ed.). (2005). *Cultural Geography: A Critical Dictionary of Key Concepts*. Taurus.
4. Bromhead, H. (2011). The Bush in Australian English. *Australian Journal of Linguistics*, 31(4), 445–471.
5. Hartadi, Y. (2009). Reading the Historical Phenomenon of Australian Bushrangers. *Jurnal Lingua Cultura*, 3(1), 20–33.
6. Kosecki, K. (2019). The “Cultural Landscape” of Australia in Bush Ballads: Slim Dusty’s Aussie Sing Song. *Anglica: An International Journal of English Studies Special Issue: Australia*, 28(3). 21– 32.
7. Moore, B. (2008). *Speaking Our Language: The Story of Australian English*. Oxford University Press.
8. Nile, R. (Ed.). (2000). *The Australian Legend and Its Discontents*. University of Queensland Press.
9. Taylor, K. (1992). A Symbolic Australian Landscape: Images in Writing and Painting. *Landscape Journal*, 11(2), 127–143.